

Til lovforslag nr. L 202. Betænkning afgivet af socialudvalget den 14. maj 1981

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om social bistand

(Fastsættelse af betaling for børns ophold i daginstitution og formidlet dagpleje)

Udvalget har behandlet lovforslaget i nogle møder og har herunder stillet en række spørgsmål til socialministeren, som denne har besvaret skriftligt. Et af disse svar er optrykt som bilag til betænkningen.

Udvalget har desuden modtaget mundtlige og/eller skriftlige henvendelser fra:

FOLA, Landsforeningen af forældre til børn i daginstitutioner, og Københavns kommune, socialborgmesteren.

Herefter indstiller et *flertal* (socialdemokratiets, det radikale venstres og kristeligt folkepartis medlemmer af udvalget) lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et *mindretal* (venstres, det konservative folkepartis og fremskridtspartiets medlemmer af udvalget) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med det af mindretallet stillede ændringsforslag.

Mindretallet mener ikke, at udgifter til støttepædagoger skal indgå i driftsudgifterne, idet der her er tale om støtte til bl. a. handicappede børn. Derfor er mindretallet medforslagsstillere til ændringsforslag nr. 4. Såfremt ændringsforslaget vedtages, vil mindretallet stille et ændringsforslag til 3. behandling, der kompenserer for merudgifterne.

Et *mindretal inden for mindretallet* (fremskridtspartiets medlem af udvalget) er tilfreds med, at socialministeren nu har fremsat lovforslag, der bringer reglerne om betaling for ophold i daginstitutioner tilbage til den skikkelse, de havde inden indførelsen af social-

indkomsten. Mindretallet vil dog samtidig opfordre socialministeren til at trække samtlige socialindkomsttaksværklovsforslag tilbage. De er i den grad blevet udhulet og har intet med besparelser at gøre mere. Socialindkomstbegrebet har kun skabt yderligere uretfærdigheder og rammer ensidigt f. eks. selvpensionister og dårligt stillede pensionister i ejerbolig, selvstændige erhvervsdrivende, lønmodtagere i ejerboliger og en særlig gruppe af invalidepensionister. Der er altså intet, der taler for at bevare socialindkomsten, som kun har givet borgerne og kommunerne enorme problemer.

Et *andet mindretal* (socialistisk folkepartis og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) indstillet lovforslaget til *vedtagelse* med de af mindretallet stillede ændringsforslag.

Et *mindretal inden for mindretallet* (socialistisk folkepartis medlem af udvalget) ønsker at tilføje følgende:

Forældrebetalingen i dagforanstaltningerne er mange steder blevet så høj, at den virker tyngende for især unge familier med mange etableringsudgifter og mindre indtægter at klare sig for. Familiernes ønsker om daginstitution er først og fremmest motiveret af hensyn til barnet. For de erhvervsarbejdende familier med børn i private eller mere eller mindre tilfældige pasningsordninger angiver forældrene som begrundelse mangel på tilgængelige pladser, men for over halvdel af de familier, der ønsker plads, angives prisen som en hindring. Der er desuden fundet udpræget sociale og økonomiske forskelle i udbredelsen af ønsker om daginstitution

blandt disse familier; både børnekommissionen og socialforskningsinstituttets seneste undersøgelser peger på, at det er nødvendigt at finde politiske løsninger på de problemer, der er opstået som følge af samfundsmæssige ændringer. Det er en politisk forpligtelse at afbøde de skævheder, som udviklingen har medført. Dette kan kun ske på en sådan måde, at børn og deres familier ikke kommer til at undgælde for den økonomiske krise, hvis virkninger altid først rammer de svageste og mest sårbare. Derfor må en mere rimelig og lige fordeling af samfundets menneskelige og materielle ressourcer forstærkes betydeligt for familier med børn. Et skridt på vejen er at gøre de økonomiske vilkår for børnefamilier bedre ved at billiggøre dagforanstaltningerne.

Et andet mindretal inden for mindretallet (venstresocialisternes medlem af udvalget) er tilfreds med, at den indtægtsgraduerede takstbetaling, der blev gennemført af forligspartierne i juni 1980, nu fjernes. Ordningen ville have medført stærkt stigende takster for familier med husstandsindtægter på over 110.000 kr.

Under behandlingen af det lovforslag, hvormed de lovbestemmelser, der nu foreslås ophævet, blev indført, fremhævede mindretallet, at den merbetaling, som økonomisk bedre stillede familier skal yde til daginstitutioner, så længe disse endnu ikke er gratis, skal tages over en ordentlig progression i skatten og ikke gennem den dengang foreslåede ordning. Udgifterne til det nødvendige antal gode daginstitutionspladser skal betales af alle skatteydere, og ikke kun af dem, der for tiden har børn i disse. Ligesom folkeskolen og sygehusene betales af alle skatteydere og ikke kun af dem, der har børn i folkeskolen, eller dem, der har brug for en hospitalsindlæggelse. Daginstitutioner er ikke en luksus, man kan vælge at benytte sig af. Det er en nødvendighed både af hensyn til forældres mulighed for at få arbejde og af hensyn til børnenes tarv.

Mindretallet mener desuden, at det er rimeligt, at daginstitutionspladser gøres gratis. Så længe dette endnu ikke er tilfældet, vil mindretallet arbejde for, at taksterne holdes så lave som muligt. Børnefamilierne er i forvejen hårdt belastet økonomisk, og det er desuden en kendsgerning, at der er mange

forældre, der er enlige, og som sådan særlig hårdt belastet økonomisk.

I denne forbindelse finder mindretallet, at det er en forringelse, at den søskendemoderation, der var forbundet med den graduerede forældrebetaling, ikke fastholdes. Ligeledes vil det kunne være en belastning for nogle forældre med indtægter på under 110.000 kr. pr. år, at det gamle betalingssystem genindføres, hvis der ikke samtidig sker en opregulering af fripladsgrænserne. Mindretallet vil i denne forbindelse påpege, at fripladsgrænserne i dag er uacceptabelt lave. Hel friplads kan kun opnås ved indtægter på under 40.000 kr. pr. år. Denne grænse er ikke blevet reguleret siden april 1979, og da grænserne ikke pristalsreguleres automatisk, udhules de.

Mindretallet finder det desuden helt uacceptabelt, at betalingen for støttepædagoger fremover skal regnes med ind i institutionernes driftsomkostninger og dermed i forældrebetalingen. Uanset at der er foretaget en regulering af maksimumsgrænserne for refusionsberettigede udgifter, vil denne ordning betyde en stigning i taksterne på 3-4 pct. Ethvert udvidet behov for støttepædagoger vil desuden betyde stigende forældrebetaling. Da forældrene i forvejen er hårdt belastet økonomisk, vil det kunne medføre modstand mod, at der ansættes de nødvendige støttepædagoger. Det skal desuden understreges, at den foreslåede ordning vil gøre udlægningen af særfor sorgen endnu mere illusorisk, end den allerede er. Allerede på nuværende tidspunkt er flere institutioner tvunget til at afvise fysisk og psykisk handicappede børn, fordi de med de nuværende personalenormeringer ikke kan klare det store ansvar, der er forbundet med pasningen af børnene. Endelig kan mindretallet ikke acceptere, at der indføres en særordning, der betyder, at forældrebetalingen kan hæves pr. 1. august, altså midt i året. Dette vil ganske givet betyde omfattende stigninger. Disse stigninger vil ydermere komme på et tidspunkt, hvor der er meget, der tyder på, at kommunerne vil beskære eller helt fjerne det ekstraordinære kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen. For at anskueliggøre hvor meget dette kan betyde, vil mindretallet henvise til socialministerens svar på spørgsmål 6, hvoraf det fremgår, at det gennemsnitlige

Bet. o. lovf. vedr. social bistand

kommunale tilskud til vuggestuepladser den 1. april 1981 var 424 kr. pr. måned.

Ændringsforslag

Til § 1

Af et *mindretal* (Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)):

1) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af § 73 affattes *stk. 1, 1. pkt.*, således:

»Børnenes forældre betaler for opholdet med et beløb, der svarer til 20 pct. af udgifterne ved ophold i institutionen, idet der bortses fra ejendomsudgifter, herunder husleje og vedligeholdelse samt lønudgifter.«

2) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af § 73 udgår *stk. 2*, og i stedet indsættes:

»*Stk. 2.* Ophold i daginstitution er gratis for børn af forældre, hvis indkomst ikke overstiger 60.000 kr. årligt. Af indkomst over denne grænse til og med 110.000 kr. betales:

- 1) For forældre med indkomster mellem 60.000 kr. og 70.000 kr. betales $\frac{1}{4}$ af den normale forældrebetaling.
- 2) For forældre med indkomster mellem 70.000 kr. og 80.000 kr. betales $\frac{2}{4}$ af den normale forældrebetaling.
- 3) For forældre med indkomster mellem 80.000 kr. og 90.000 kr. betales $\frac{3}{4}$ af den normale forældrebetaling.
- 4) For forældre med indkomster mellem 90.000 og 100.000 kr. betales $\frac{4}{4}$ af den normale forældrebetaling.
- 5) For forældre med indkomster mellem 100.000 kr. og 110.000 kr. betales $\frac{5}{4}$ af den normale forældrebetaling.

De nævnte beløb fastsættes efter den aktuelle indkomst og pristalsreguleres automatisk.

Stk. 3. Socialministeren kan fastsætte nærmere regler om, at der skal ske nedsættelse eller bortfald af betalingen under hensyn til børnenes særlige behov for ophold i daginstitution.«

3) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af § 73 indsættes inden *stk. 3* som nyt stykke:

»*Stk. 01.* For familier med flere børn i daginstitution eller dagpleje sker der en nedsættelse af forældrebetalingen (søskendemo-

deration/søskenderabat). Der beregnes en gennemsnitlig takst for samtlige børn, som familien har i daginstitution/dagpleje. For ét barn betales hel gennemsnitstakst. For øvrige halv gennemsnitstakst.«

Af et *mindretal* (Dyremose (KF), Karen Thuroe Hansen (KF), Agnete Laustsen (KF), Brixtofte (V), Nathalie Lind (V), Pilgaard Andersen (FP), Birthe Nielsen (SF) og Anne Grete Holmsgård (VS)):

4) I den under nr. 2 foreslåede affattelse af § 73 indsættes inden *stk. 3* som nyt stykke:

»*Stk. 02.* Betaling for støttepædagoger kan ikke indregnes i institutionernes driftsudgifter.«

Til § 2

Af *mindretallet* under nr. 1:

5) *Stk. 2* udgår.

Bemærkninger

Til nr. 1

Hermed foreslås en bestemmelse om, at lønudgifterne holdes uden for det udgiftsgrundlag, som forældrebetalingen beregnes af. Ændringsforslaget skal ses på baggrund af børnekommissionens daginstitutionerapport, som bl. a. giver udtryk for, at daginstitutionsoophold bør være gratis. I rapporten fremhæves det endvidere, at indtil dette er opnået, bør lønningerne holdes uden for beregningen af forældrebetalingens størrelse.

Til nr. 2

For at lavtlønsfamilier kan få råd til at benytte daginstitutioner, er det nødvendigt at hæve fripladsgrænserne, jfr. børnekommissionens betænkning, der påviser, at 66 pct. af enlige kvindelige forsørgere ligger i lavindkomstgruppen. Der henvises i betænkningen til en undersøgelse, som viser, at ganske vist har 35 pct. af de enlige forsørgere hel eller delvis friplads til deres børn, men 20 pct. magter ikke betalingen. Undersøgelsen viser også, at forældre, hvis børn passes under mere eller mindre tilfældige ordninger, har lave indtægter, trange boligforhold, de korteste skoleuddannelser og som regel ingen efterføl-

gende uddannelse. En stor del af de forældre, som klarer børnepasningen mere eller mindre tilfældigt, siger, at institutionerne er for dyre at bruge. Derfor er det nødvendigt at hæve fripladsgrænserne. Da den lovbestemmelse, der nu foreslås fjernet, ville have betydet stigende forældrebetaling for forældre med indtægter på over 110.000 kr., mens den ville have givet en mindre lettelse for indtægter under 110.000 kr., foreslås en graduering, således at forældre med indtægter under 110.000 kr. ikke stilles ringere, men bedre. Ændringsforslaget vil desuden kunne lette forholdene for en meget stor gruppe enlige forældre.

Til nr. 3

Mindretallet ser med beklagelse, at søskendemoderationsordningen ikke er medtaget i dette lovforslag. Daginstitutionskysterne tynger familiernes budgetter voldsomt. Jo flere børn, jo mere tyngende vil taksterne virke. Mindretallet skal derfor opfordre til, at søskendemoderation bliver indført pr. 1. august 1981, som det oprindeligt var tanken.

Til nr. 4

Et mindretal (socialistisk folkeparti og venstresocialisternes medlemmer af udvalget) finder det ikke rimeligt, at omkostningerne ved støttepædagoger, der er helt nødvendige for en række vanskeligt stillede børn samt handicappede børn, får betydning for den takst, forældrene skal betale. Som tidligere påpeget vil der allerede fra 1. august 1981 kunne komme betydelige stigninger i forældrebetalingen, ligesom det vil modvirke, at der ansættes det tilstrækkelige antal støttepædagoger.

Mindretallet finder det endvidere uacceptabelt, at specielt daginstitutionsførerne nu skal pålignes udgifter, som udelukkende er et samfundsanliggende, herunder bl. a. særforsorgens udlægning. Derfor finder mindretallet, at udgifter til støttepædagoger fortsat skal holdes uden for beregningen af forældrebetalingen.

Til nr. 5

Det er ikke rimeligt, at der nu forsøges gennemført en særordning, hvorefter betalingen kan stige midt i året.

Albertsen (S) Hans Hækkerup (S) Inge Fischer Møller (S) fmd. Winnie Møller (S)

Erik B. Smith (S) Ole Thomsen (S) Taanquist (S) Lone Dybkjær (RV) Brixtofte (V)

Nathalie Lind (V) Karen Thurøe Hansen (KF) Agnete Laustsen (KF) Dyremose (KF)

Inge Krogh (KrF) Birthe Nielsen (SF) Anne Grete Holmsgård (VS)

Pilgaard Andersen (FP) nfmd.

Partierne CD og DR havde ikke medlemmer i udvalget.

Spørgsmål til socialministeren og dennes svar herpå

Spørgsmål 6:

I forbindelse med den af ministeren bebudede ændring af bilstandsloven ønsker udvalget oplyst de gennemsnitlige takster på landsplan for vuggestuer, børnehaver og fritidshjem henholdsvis den 1. april 1980 og den 1. april 1981. Udvalget ønsker endvidere oplyst, hvor stort det gennemsnitlige kommunale tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen er.

Svar:

Der findes oplysninger om taksterne i daginstitutioner i de årlige ressourcetællinger, der afholdes i januar måned; den sidst bearbejdede fandt sted i 1980. For januar 1980 og januar og april 1981 findes oplysninger indhentet af fællesudvalget om informationsgrundlaget på daginstitutionsområdet.

Takst for daginstitutionsoophold, der betales af forældre, der ikke har friplads, landsgennemsnit for heldagsophold.

Kr./md.	Ressourcetælling	Fællesudvalget		
	Januar 80	Januar 80	Januar 81	April 81
Vuggestuer	701	700	785	802
Børnehaver ¹⁾	465	486	550	561
Fritidshjem	244	241	277	288

¹⁾ Forskellen mellem ressourcetællingens og fællesudvalgets tal skyldes forskellig opgørelse af betaling for deltidsophold.

Ifølge fællesudvalgets undersøgelse udgjorde det kommunale tilskud til nedbringelse af forældrebetalingen kr./md. i gennemsnit pr. heldagsplads.

	Januar 1981	Januar 1981	April 1981
Vuggestuer	392	433	424
Børnehaver	79	87	81
Fritidshjem	83	89	84